

פרשת תולדות

"וישמע יעקב אל אביו ואל אמו"

איתא במדרש "כל דרך איש ישר בעיניו" זהו שמשון שלקח את דלילה ואמר לאביו "קח לי אותה כי ישרה היא בעיני", וישומע לעצה חכם" זהו יעקב שנאמר "וישמע אל אביו ואל אמו".

ולכאורה צ"ב מה הגדלות של יעקב אבינו, הרי עשיו רוצה להרגו וברור שעליו לברוח, ועוד שהרי בת זוגו המיועדת שלו מן השמים היתה בחרן.

אלא שהכתוב מעיד שיעקב ברח רק משום ששמע בקול אמו, ואע"פ שהיו לו חשבונות רבים שאולי היה יכול להלחם עם עשיו ולנצחו, שהרי היה כוחו רב כפי שמצינו שהרים את האבן מעל פי הבאר, ובכל זאת יעקב לא התחשב בשיקולים אלו אלא שמע לעצה ולפיכך הוא חכם.

והרי קשה לו לאדם לשמוע בקול זולתו שהרי צריך הוא לבטל את דעתו ועצמיותו בפני אחרים, ובטוח שזוהי הדרך הנכונה, ולפיכך רק החכם שמבין שהוא עצמו נוגע בדבר, ופעמים שאין זו הדרך הנכונה, משום כך הוא שומע בקול עצת הגדול ממנו.

וכן מצינו בשמואל שאמר לשאול נחמתי כי המלכתי את שאול למלך, "הנה שמוע מזבח טוב, להקשיב מחלב אלים", שהרי שאול טוען שמעתי בקול ה', ושמואל אומר לו לא שמעת בקול ה' אלא בקול עצמך, משום שאתה חושב שטוב לה' בהקרבנות, אך אין הוא חפץ אלא בעשיית רצונו ללא שום פניות.

וכן שמשון הגיבור שחשב שהוא החכם והגיבור איבד את עולמו ע"י נשיאת האשה הנכריה.

וזוהו בן סורר ומורה שנהרג ע"ש סופו, "איננו שומע בקולינו", אדם כזה אין לו זכות קיום משום שסופו שהוא יהרוג אחרים.

"ויתרוצצו הבנים בקרבה" [כה, כב]

כשהיתה עוברת על פתחי תורה של שם ועבר יעקב מפרנס לצאת, עובדת על פתחי עבודה זרה עשו מפרנס לצאת. (רש"י)

קשה איפוא: בשלמא עשו היה מפרנס לצאת, שכן במעי אמו לא היתה לו עבודה זרה, אבל יעקב למה ביקש זאת, והלא שם היה לומד תורה, כפי שאמרו חכמינו [נדה ל] "כשהתינוק במעי אמו מלמדין אותו כל התורה כולה"? ברם, אמנם למד שם יעקב את כל התורה כולה, אך לא רצה ללכת עם עשו ב"חדר" אחד ולכן, ביקש להימלט משם...

"ויקראו שמו עשו" [כה, כה]

אומר רש"י "הכל קראו לו כן", וקשה מדוע אצל יעקב נאמר "ויקרא את שמו יעקב" ולא כולם קראו לו כך? עשו הנהו סמל השקר כפי שאמרו חכמינו במדרש: "הוא שוא שבראתי בעולמי", ולדאבון הלב נמשכים הרבה אנשים אחריו השקר והכל נכרכים אחריו. אך יעקב שהוא סמל האמת — "תתן אמת ליעקב", נאמר בו "ויקרא שמו יעקב" בלשון יחיד לפי שהאמת אין לה אלא מעט אנשים שהולכים אחריה, יחידים הם אלה הנמשכים אחר יעקב.

"ויאהב יצחק את עשיו כי ציד בפיו, ורבקה אהבת את יעקב" [כה, כז]

יצחק היה עולה תמימה, תמיד מובדל ומפרש מן העולם, ולא העלה כלל על דעתו, כי אפשר להערים ולרמות. וממילא כאשר עשיו שאל אותו כיצד מעשרים את המלח חשב שהוא צדיק, ולכן אהב אותו, אבל רבקה שגדלה אצל מאים הכירה את האמת, ולכן אהבה את יעקב שהוא היה איש אמת.

"ויבא עשיו את הבכורה" [כה, לד]

עוד לפני כן כבר היה עשו מבזה את הבכורה. לפיכך ניצל את ההזדמנות הזאת, כדי ליטול ממנו את הבכורה. מכאן למדנו, כי כאשר רואים בידיו של רשע ספר תורה או כל דבר מצווה אחר, מותר לצדיק להוציא מידו את המצווה הזאת בכל מיני תחבולות וערמומיות...

"עלי קללתך בני אך שמע בקולי ולך קוז לי" [כו, יג]

אמרה רבקה: יודעת אני את הקללות העתידות לבוא עליך והן מרומזות באותיות "על" - עשו, לבן, יוסף, ויותר מאלה לא תדע עוד כל צרה, לפיכך אין לך להתיירא עכשיו פן יאונה לך משהו.

ולכן אמר יעקב אחר כך, כאשר בקשו בניו לקחת אתם את בנימין למצרים: "עלי היו כולנה" [בראשית מב, לו] כלומר, כל הצרות המרומזות ב"על", אשר ניבאה לי אמי מראש, כבר באו עלי, ואילו מבנימין אין כל צער מגיע לי, ולמה תבקשו ליטול ממני גם את בנימין?....